

LETO
3JESENICE-
FUŽINE

TOVARNIŠKI

VESTNIK

KRAJSKE
INDUSTRIJSKE
DRUŽBE

Dipl. ing. Fr. Baltič, obratovodja opekarne:

Domače surovine za domačo industrijo

**Industrija magnezita in dolomita nudi široko
polje udejstvovanja in zaposlitve v bodočnosti**

S povečanjem domače metalurške industrije se je vzporedno povečala porošnja ognjestalnega materiala, katerega smo po večini uvažali iz inozemstva. Po uradni statistiki smo že v letu 1937. uvozili v našo državo ca. 17.000 ton v skupni vrednosti 30.000.000 din.

Šamotna industrija Jugoslavije je bila do izgraditve naše »opekarne« omejena na nekaj tvornic z manjšo kapaciteto, ki nikakor niso mogle zadostiti vsaj kvantitativno potreb domače industrije. — Vzrok, da se niso mogle razviti večje domače industrije šamota ali drugega ognjestalnega materiala, je ležal v pomanjkanju prvovrstnih surovin, in to v prvi vrsti visoko-ognjestalnih plastičnih glin.

Ko je naše podjetje zgradilo svojo opekarno, smo pri izdelavi šamota upotrebovali le kakih 30 % domačih surovin, ostale surovine boljše vrste smo morali uvažati iz inozemstva. Šele pred letom smo našli v okolici Arandelovca (Šumadija) primerne glin, ki v vsakem pogledu, tako v kvaliteti, kakor tehnološko odgovarjajo inozemskim surovinam. Iz omenjenih domačih surovin lahko izdelujemo produkte, ki so enakovredni inozemskim izdelkom, ki smo jih morali do sedaj uvažati.

Naša »opekarna« je največja in najmoderneje urejena na Balkanu; tudi njena kapaciteta presega kapaciteto ostalih.

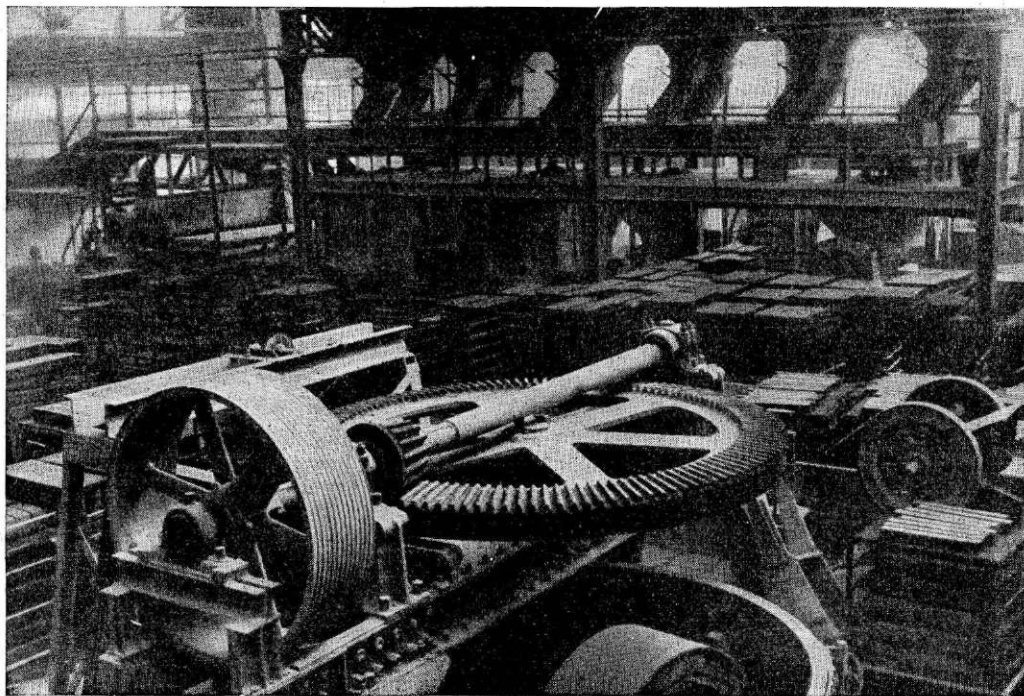
Edina surovina, ki jo moramo uvažati še iz inozemstva, je tako zvanj kvarzit, to je posebna vrsta kremenjaka, iz katerega se izdeluje »kisl opeka« ali »silika opeka«, ki jo nazivamo tudi napačno dinas opeko. Tudi v proizvodnji silika opeke iz kvarzita smo edini v Jugoslaviji. Države, v katerih se nahajajo ležišča kvarzita, omejujejo izvoz in je treba za izvoz posebnega dovoljenja. — Ako se nam onemogoči uvoz kvarzita, smo navezani na domač kremenjak. Naš kremenjak kot tak ni primeren za izdelavo kvalitetne silika opeke. Vendar se z dvakratnim žarjenjem in s posebnimi dodatki usposobi za izdelavo silika opeke, ki v kakovosti le neznatno zaostaja za

silika opeko iz inozemskih surovin. Postopek je sicer nekoliko neekonomičen, v primeru potrebe pa nam omogoča neodvisnost od inozemske surovine.

Navezani smo še vedno na uvoz sigastega magnezita, magnezitne opeke in chrom-magnezitne opeke, čeprav so ležišča surovega magnezita ravno pri nas zelo obširna. Žal je naš magnezit za metalurške svrhe neraben, ker je preveč čist; manjkajo mu gotove naravne primesi, ki omogočajo zgoščenje (sinterovanje) pri visokih temperaturah. Znani so postopki (patenti), po katerih se predela čist magnezit in s tem usposobi za uporabo v metalurgiji. Naš domači magnezit bo v bodočnosti pomembna surovina za izdelavo lahke kovine magnezije, ki v marsičem prekaša tehnološko aluminij. Tudi drugod so spoznali važnost magnezitov za pridobivanje magnezijeve kovine in si poiskali drugo surovino, ki bi za meta-

lurško industrijo nadomestila magnezit in njegove izdelke. Dolomit, po svojem kemičnem sestavu zmes apnenca in magnezijevega carbonata, je sposoben nadomestiti magnezit. V Ameriki je industrija, ki se peča z izdelavo sigastega (sintrovanega) dolomita, dolomitne opeke in chrom-dolomitne opeke, že tako tehnično izpopolnjena, da že močno konkurira magnezitnim izdelkom, ne samo kvalitetno, ampak tudi z mnogo nižjo ceno.

Del Karavank krije v sebi ogromne količine dolomita; izkoristiti naš dolomit za metalurške svrhe bi pomenilo popolno osamosvojitve v ognjestalnem materialu. V naši državi nimamo razen nekaj skromnih poizkusov za pečenje magnezita večje industrije za magnezitne ali dolomitne izdelke. Industrija magnezita, posebno pa industrija dolomita odpira za bodočnost široko polje udejstvovanja in zaposlitve.

Mlini v opekarni

Thuma Franc, obratovodja žel. oddelka:

Železniške nesreče

Pogoste železniške nesreče, ki se dogajajo na kateri koli železnici, bodisi v malem ali večjem obsegu, ne kvarijo samo ugled dotični železniški upravi in državi, temveč povzročajo državi ogromno škodo, da ne govorimo o nezaupanju, ki ga imajo domači in tuji potniki do njenega železniškega prometa. Že iz tega vidika zahteva vsaka država od svoje železniške uprave, da uredi in zagotovi brezhiben promet na njenih železnicah in da odpravi nesreče le na neizbežne slučaje.

Vzroki

Kako in zakaj nastanejo železniške nesreče? Vzrokov temu je več in so v glavnem: slabo nadzorstvo in slabo vzdrževanje železniških naprav, slab material, višje sile (plazovi, povodnji, sneg, megla itd), splošni nered, slaba poučenost in nediscipliniranost osebja, brezbriznost, lahkomišelnost ali pa neprevidnost.

Profiukrepi

Kako preprečiti železniške nesreče? Treba je samo, da se železniški uslužbenci, kakor tudi vsi oni, ki imajo opravila na železnicah, strogo ravna po zakonskih odredbah, predpisih in navodilih, izdanih od strani železniške uprave in drugih državnih oblasti.

V ta namen je izdan tudi »Zakon o javnem železniškem prometu«, to so tehnično-policijske odredbe za železniške naprave in promet po državnih in privatnih železnicah z javnim prometom. Na podlagi teh zakonskih odredb izda železniška uprava v sporazumu in z odobritvijo drugih državnih oblasti predpise za vse vrste službe in naprave, ki so v zvezi z železniškim obratovanjem. Zato se one osebe, ki povzročijo nesreče, radi kršitve predpisov ne zagovarjajo samo pred svojo upravo, temveč tudi pred sodiščem.

Ker pa je uprava železnic v prvi vrsti odgovorna za življenje, imetje in za red v železniškem obratovanju, zahteva ona preko svojih šefov strogo izvajanje vseh predpisov in naredb, bodisi od strani železniških uslužbencev ali drugih oseb, ki pridejo v stik z železnico. Zahteva se stroga obravnava in kaznovanje za vsak primer nerednosti ali nezgode. Po zakonskih odredbah se krivcu lahko pripiše delna povrnitev nastale škode.

Da je pa železniški upravi mogoče obdržati red v železniškem obratovanju in preprečiti nesreče, postavlja ona za nadzorstvo šefe, mojstre, skupinovodje itd. samo vestne osebe, s popolnim strokovnim znanjem in poznavanjem potrebnih zakonskih odredb in predpisov. Le-ti morajo skrbeti, da podrejeni uslužbenci vrše službo strogo v smislu in duhu izdanih predpisov, morajo jih stalno poučevati o predpisih, posebno pa onih o čuvanju osebne varnosti. Vsak nadzorni organ je strogo odgovoren, da vlada v njegovem okolišju red in snaga ter da pravočasno odstrani vse ono, kar bi lahko dovedlo do nezgod. Osebe pa, ki vrše

službo brezvestno, lahkomišelnost, ali če nimajo dovolj strokovnega znanja, mora takoj odstrani z važnih mest.

Železniški obrat v privatnih podjetjih je ravno tako, če ne bolj nevaren za osebe in imetje, čeravno nima javnega prometa. Obratovanje na teh železnicah, bodisi normalno ali ozkotirnih, se mora tudi vršiti po zakonskih določilih in predpisih za državne železnice. Zato spadajo vse privatne železnice pod nadzorstvo železniškega ministrstva. One osebe, ki povzročijo nesreče na privatnih železnicah, in so imele za posledico poškodbe oseb ali imetja, se ravno tako zagovarjajo pred sodiščem. Radi tega zahteva uprava državnih železnic, da zaposli privatno podjetje na njenih železnicah samo one uslužbence podjetja, ki so strokovno dobro izvežbani, zanesljivi in s poznavanjem potrebnih predpisov.

Organi državnih železnic vodijo strogo kontrolo nad obratovanjem privatnih železnic in izdajajo odredbe, ki jih smatrajo za potrebne.

Na podlagi prednjih odredb se je ustanovil pri našem podjetju poseben železniški oddelek, na katerega je prešla vsa odgovornost za predpisano, redno in varno železniško obratovanje. Zavedajoč se velike odgovornosti za vse nesreče, ki bi se dogodile pri železniškem obratovanju, je vodstvo železniškega oddelka storilo potrebne ukrepe in jih bo še storilo za brezhiben promet in odpravo nezgod.

Zavedati se morajo pa tudi oni, ki sicer niso posredno zaposleni pri železniškem obratu, vršijo pa dela, kot nakladanje, razkladanje, vožnje in dela nad tiri ali po tirih, dela ob tirih itd., da tudi oni lahko povzročijo nesreče, če ne upoštevajo ali če celo odklanjajo odredbe in predpise, ki jih izdaja vodstvo železniškega oddelka tudi za te vrste službe. Nezgode izvirajo v pretežnih primerih radi nepravilnega nakladanja in razkladanja voz, nezavarovanja stranskih vrat vozov, predvsem pa, ker se ne drži prostor na tirih in ob tirih čist in prost. Predmeti, ki bi se smeli odlagati pri normalnotirnih progah najmanj 130 cm od tirnic in ozkih progah najmanj 90 cm od tirnic, se često odlagajo tako blizu tira, da obstoja stalna nevarnost za delavstvo, predvsem pa za premikače in vozila. Dokaz temu je premikač Arh Vinko, ki mu je dne 1. julija l. l. v ulivališču martinarne, stoječemu na stopnici lokomotive, strl nogo predmet, ki je ležal preblizu tira.

Resen opomin

Dne 1. t. m. je premikač Dobravc Franc odskočil raz stopnice lokomotive, da jo pripne k vozu. Pri tem je skočil na poleg tira ležečo obžgano in okovano desko, kjer mu je spodletelo in je tako nesrečno padel, da je prišel z levo nogo pod lokomotivo. Le pazljivosti in prisebnosti strojevodje se je zahvaliti, da je s trenutno ustavitvijo lokomotive preprečil, da ni kollesje odrezalo Dobravcu nogo. Dobil pa

je pri tem težko poškodbo na nogi in se ga je moralo takoj odnesti v bolnico.

Navedli bi lahko še več primerov nezgod, nevarnosti, raznih poškodb in nevarnosti v našem železniškem obratovanju, ki izvirajo iz lahkomišelnosti in neupoštevanja odredb in navodil žel. oddelka od strani onih, ki vrše neposredna dela v zvezi z železniškim obratovanjem. Primeren pouk in strožji nadzor delavstva od strani mojstrov in skupinovodij je v tem pogledu nujno potreben.

Naj bo to zadnji resni opomin vsem onim, ki bi s svojo lahkomišelnostjo še nadalje ogrožali življenje posameznikov in imetja.

Končno pripominja, da se smatra kot železniška nezgoda ne le poškodba oseb, marveč tudi vsaka nasilna poškodba lokomotiv, vozov, proge, tirnih naprav, zgradb, vrat, nadalje iztirjenja, trčenja, oplazenja in drugo.

* * *

OPOZORILO SMUČARJEM, SPORTNIKOM IN ŠPORTNIM DRUŠTVOM

Vodstvo naše tvornice je že dokazalo polno razumevanje za koristna športna prizadevanja in je omogočalo svojim uslužbencem, da so se mogli udeleževati potrebnih treningov, prireditev in tekem. Vendar pa je tudi pri tem potreben red in so potrebni obziri, da se omogoči nemoteno in redno obratovanje v tem smislu, da se vsi tozadevni izostanki od dela prijavijo pravočasno inspekciji dela in ne šele zadnji, oziroma celo tisti dan, ko želi dotični nastopiti dopust.

Vabimo vsa športna društva in vse posameznike, ki se želijo oprostiti od vršitve službe za namene športnih prireditev in tekmovalj, da prijavijo take želje vsaj dva dni pred nastopom potrebnega dopusta. Skušali bomo, kakor do sedaj, kolikor bodo dopuščale delovne razmere, da bomo take želje ugodno reševali. Izrecno pa poudarjamo, da v bodoče izostankov od služb, za katere se ni zaprosilo predčasno, ne bomo več dovoljevali.

† PAPEŽ PIJ XI.

Dne 10. februarja je umrl poglavar katoliške cerkve Papež Pij XI. Papež Pij XI. bo zabeležen v zgodovini kot eden največjih ljudi sveta. Vladal je 17 let kot klicar miru in borec proti duhovnim zmotam. Neštetokrat je že kot starec z orožjem duha nastopal močno proti vsem rožljanjem z orožji. Njegov apostolat je bil: mir, njegova beseda državnikom: mir, in ta veliki in močni nastop poglavarja cerkve v eni najtežjih dob je trdno poudaril vrednost duha in kulture v človeštvu in med narodi.

Bivši guverner Alfred Schmiedt je omenil ob papeževi smrti: »Izgubili smo velikega klicarja k človečnosti in miru prav v dobi, ko smo ga najbolj potrebovali.«

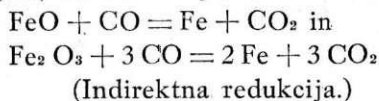
Dipl. tehn. D. Cerar:

Splošno o plavžarstvu

(Dalje.)

Oglejmo si tedaj še nekoliko поблиže procese, ki se razvijajo v visoki peči, ki so precej komplicirani in do danes še ne popolnoma pojasnjeni. Opazujemo posamezne snovi na njihovi poti po vsipu v plavž. Pričnimo z vročim vetrom, katerega hitrost znaša 20 do 30 m/sek. in ki se prerine skozi vsipni steber v razmeroma kratkem času. Kakor je razvidno iz skice, stopa vroči veter skozi šobe v plavž v območju »2–2«, kjer zadene na žareči koks. Tu zgoreva v ogljikov dvokis (CO_2). Ta pa se v dotiku z razžarjenim koksom pretvarja zopet v ogljikov okis. To se dogaja v tako zvanem »talilnem območju«, v katerem se talita železo in žilindra. Vsipne snovi, ruda, dodatki in koks, se pomikajo od zgoraj navzdol, zgoreli plini pa nasprotno od spodaj navzgor. Pri dotikanju z vsipnimi snovmi oddajajo zgoreli plini del svoje toplote ter vplivajo na vsipek kemično in fizikalno. Ogljikov okis vpliva močno na rudne okside, katerim odvzema kisik. Pri tem pa se en del ogljikovega oksida oksidira in veže v ogljikov dvokis. Čim več CO_2 nastaja, tem manj učinkovit postaja Co.

Včasih se je domnevalo, da bi se s povečanjem višine plavža dosegla tudi boljša izraba Co, toda vkljub dragim tovrstnim poizkusom je ostala množina Co v izstopajočem plavžnem plinu nespremenjena. Šele razvoj kemije nam je s fizikalno kemičnimi ravnotežji pojasnil, da ne more po prej omenjenem načinu nastopiti nobeno izboljšanje porabe goriva. Ogljikov okis vpliva na razkisanja raznih oksidov v mejah temperaturnega območja, ki se razteza od 300 do 1000 stopinj C, kakor kažejo sledeče formule:

Pri tem pa se pretvarja nastajajoči ogljikov dvokis ob prisotnosti žarečega koksa po enačbi:

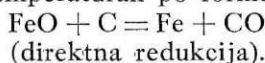

Ogljikov okis pa se lahko pri danih pogojih v dotiku z razžarjenim metalnim železom pretvarja ter izloča ogljik. Železo more pri tem vplivati kot katalizator po formuli

Ako se vrši ta reakcija v gornjem delu jaška, je zelo neprijetna, ker se ruda radi izločenega ogljika nadimi in peč obvisi. Plavžni plin postane črn. V ogljišču prevzema železo ogljik C iz ogljikovega oksida ter se ogljiči. To poogljjevanje iz reduciranega železa ali železne gobe se vrši v poogljjevalnem pasu, razen tega pa reducira ta ogljik še en del železovega trioksida Fe_2O_3 v železov oksiduloksid Fe_3O_4 ali pa FeO v Fe. Istočasno pa izgubijo karbonati (apnenec pri 1000° C) in hidroksidi (limonit) pri 500° C) njihov ogljikov dvokis, odnosno vodo. Toda CO ne zmore redukcije vsega železa iz rude. En

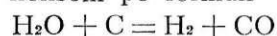
del rude se pretvori v železni oksidul silikat, ki je steklast in na katerega CO nima vpliva. Šele v talilnem pasu se iz istega v dotiku z žarečim koksem reducira železo, ki se takoj ogljiči, s tem pa se zmanjša tudi bistveno njegovo tališče. Ta pojav pa se odigrava samo pri visokih temperaturah po formuli

To se vrši v območju, kjer se železni oksidul dotika z žarečim koksom in se ta redukcija imenuje direktna v nasprotju z ono, kjer so se železni oksidi razkislali z dotikom plinastega ogljikovega oksida ter je ta redukcija imenovana kot indirektna. Ko je zreducirano železo v dotiku z beložarečim koksom, reducira jo deloma še druge snovi, in sicer mangan, fosfor in silicij v žilindro. V talilnem območju se metalno železo raztali in kaplja obdano z žilindro skozi zračni piš v

podstavek plavža, kjer se zbira. Ta pa plava specifično lažja žilindra na vrhu raztaljenega železa ter ščiti isto, da z vpihanim pregretim zrakom, ki prihaja skozi šobe, ponovno ne oksidira.

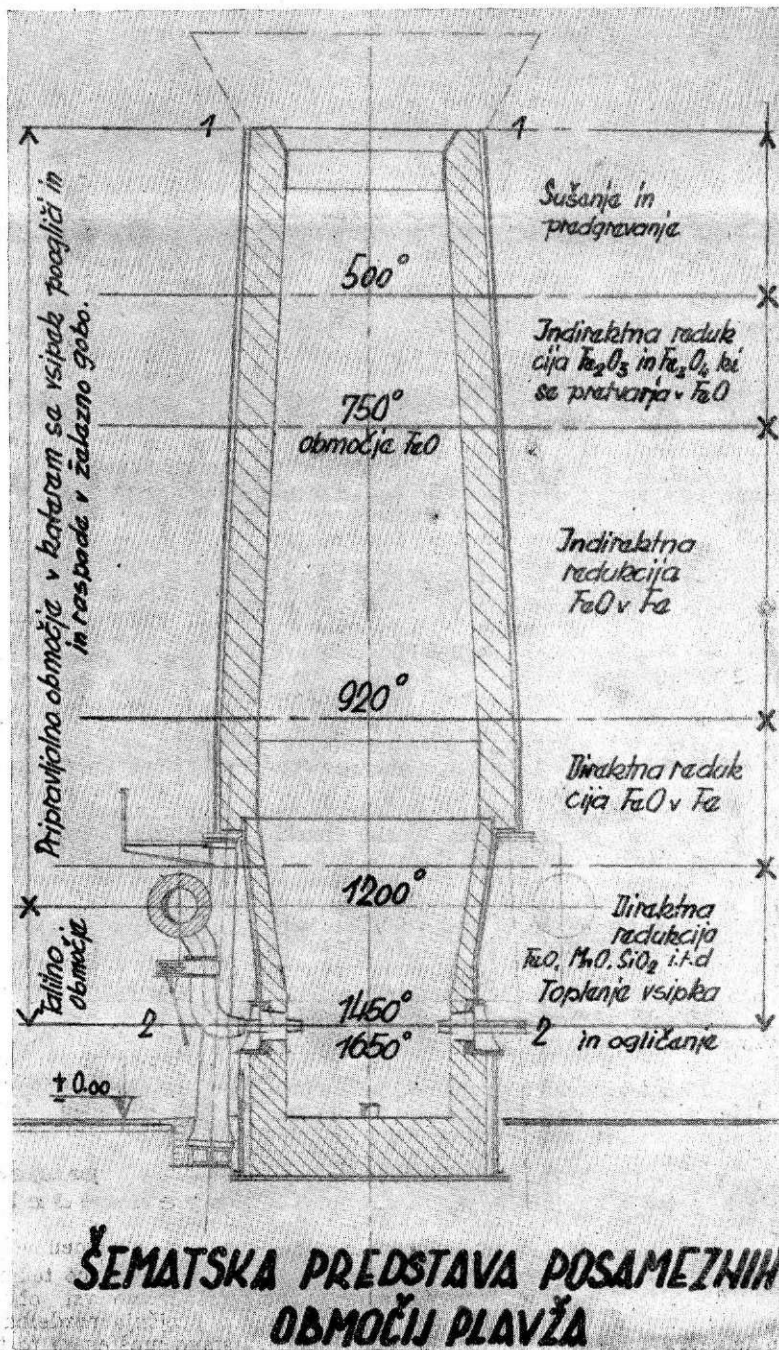
Vodno paro, ki jo vsebuje v peč dovajani veter, reagira ob dotiku z razžarjenim koksom po formuli

ter razpade na vodik in ogljikov okis. Pri razkroju vodnih par po zgornji formuli pa zahteva velike množine toplote ter se zato z večjo množino vodnih par v vetru porabi tudi temu primerno več goriva. Iz tega razloga so že zgodaj pričeli s poizkusi, kako naj bi se veter posušil ter da bi se s tem zmanjšala tudi poraba goriva.

Čim višje vstopajo zgoreli plini v vsipni steber, tem bolj se ohlajajo ter zapuščajo plavž s temperaturo 150 do 350° C.

(Dalje prih.)

Razpis smuških tekem

za prvenstvo Kranjske industrijske družbe s smuškimi izletom 26. febr. 1939. v Kranjski gori

pod pokroviteljstvom

gg. A. Westna, A. Praprotnika, J. Pfeifferja, C. Noota in dr. ing. H. Klhnarja

NAMEN PRIREDITVE.

Vodstvo KID hoče za svoje sodelavce prirediti smuški izlet, združen s smuškimi tekmami, ki naj po svoji vzorni organizaciji služijo propagandi športne misli in tovarištva med svojimi sodelavci. V ta namen je razpisano tekmovalstvo v sledečih disciplinah:

Vztrajnostni tek na progi 10 km za skupino verificiranih tekmovalcev, 3 km za skupino neverificiranih smučarjev.

Veslalom na progi 3 km za skupino verificiranih tekmovalcev, 1 km za skupino neverificiranih smučarjev, 400 m za skupino a) obratovodje, b) ostali sodelavci.

PROGRAM.

Nedelja, 26. februarja 1939., nastop za vztrajnostni tek:

Tek ob 8. uri na 10 km in prostoru Podlesje v Kranjski gori, ob 8. uri 30 min. nastop za 3 km istotam.

Veslalom ob 10. uri na 3 km na novem terišču v Kranjski gori, ob 10. uri 30 min. na 1 km na novem terišču v Kranjski gori, ob 11. uri na 400 m za skupino a) in ob 11. uri 30 min. na 400 m za skupino b).

Skoki ob 14. uri 30 min. na 27 m skakalnici za verificirane tekmovalce in mladino.

DOLOČILA.

Pravico nastopa imajo vsi sodelavci KID in ona mladina, katerih starši so zaposleni pri gornjem naslovu. Skupina verificiranih tekmovalcev tekmuje po pravilih JZSS. Skupina neverificiranih smučarjev tekmuje po pravilih in pravilnikih JZSS, vendar se jim dovoli zaviranje s palicami.

Za skupino tekmovalcev na progi 400 m pa veljajo sledeča pravila:

1. Tekmuje lahko vsak obratovodja, oziroma nedeljski smučar, zaposlen pri KID.
2. Dovoljeno je jahanje palic, zaviranje s telesom ali kako drugače, odpenjanje in zamenjava smuči. Dovoljena je tudi nošnja smuči, vendar s pridržkom, da se presmučajo vsa vrata. Dovoljena je tuja pomoč pri padcih.

3. Tekmovalci teh skupin se razdelijo na 3 starostne razrede, in sicer: a) tekmovalci v starosti 35–40 let, b) tekmovalci v starosti 40–50 let, c) tekmovalci v starosti nad 50 let.

Ocena tekmovalcev se vrši po handicap sistemu.

Takole tekmovalci: a) skupine prejmejo za vsako preko 35. leta prekoračeno leto starosti à 1 sekundo, ki se jim šteje v dobro ter odbije od doseženega časa. Tekmovalci v b) skupini prejmejo za vsako preko 40. leta prekoračeno leto starosti à 2 sekundi, ki se jim štejejo v dobro ter odbijejo od doseženega časa. Tekmovalci v c) skupini prejmejo za vsako preko 50. leta starosti prekoračeno leto à 5 sekund, ki se jim štejejo v dobro ter odbijejo od doseženega časa.

4. Vsak tekmovalce mora presmučati vso progo in vsa vrata, drugače je diskvalificiran.

5. Vsi tekmovalci se razdele po znanju in izvežbanosti v 3 skupine, in to: a) nenirani smučarji, b) dobri smučarji, c) nedeljski smučarji.

V skupini A se tekmovalcem že na startu prišteje 2 minuti v slabo, v skupini B 1 minuta v slabo, v skupini C brez pribitka.

Uvrstitev v te skupine izvrši vodstvo tekmovalstva po lastni uvidevnosti.

6. Pritožbe rešuje vodstvo tekmovalstva na licu mesta. Zoper razsodbo vodstva ni priziva.

UDELEŽBA.

Nastopiti so dolžni vsi verificirani tekmovalci, ki so zaposleni v obratih KID. Tekmovalce v ostalih skupinah pa vabimo k številni udeležbi. Vsak tekmovalce tekmuje na lastno odgovornost.

PRIJAVE

za gg. obratovodje sprejema Inspekcija dela — g. Bernhard. Ostali tekmovalci pa naj se prijavijo vodjem posameznih obratov, in sicer sprejema prijave na Jesenicah:

1. Glavna pisarna — g. Ogrin Rudolf.
2. Bolnica — g. Glažar Vinko. 3. Cevarna — g. Činkovc Jože. 4. Ekonomat — g. Stolcer. 5. Strojni oddelk: a) električni oddelk: — g. Kolar Anton, b) mehanična delavnica — g. Marn Miran, c) livarna, mizarna, tesarna — g. Lakota, d) kotlarna — g. Grčar Marko. 6. Inspekcija dela in Mezdni urad — gđc. Silva Poharjeva. 7. Konstrukcijska pisarna — g. Čop Jakob. 8. Martinarina in laboratorij in Apnenica — gg. Žnidar Emil, Bernard Jože in Culkar Franc. 9. Opekarna — gđc. Frlanova Pavla. 10. Plavž in Hrenovca — gg. Humer Lovro, Svetlin Bernard. 11. Vajenška šola — g. Pečan. 12. Železniški oddelk — g. Poženel Riko. 13. Hladnovaljarna, žebljarna in priključeni obrati — gg. Vook Pero in Ravnik Pepček. 14. Žična valjarna — gg. Grošelj Anton, Kerštajn.

Na Javorniku: obrat I. — g. Humovec, obrat II. — g. Odlasek.

Imenovani vodje obratnih skupin so prejeli prijave formularje, katere naj najkasneje do 20. februarja do 11. ure oddajo glavnemu vratarju na Javorniku, oziroma na Jesenicah, ti pa odpošljejo vse prijave pole najkasneje do 14. ure 20. februarja na naslov D. Cerar — Plavž. Prijavnine ni. Vsak prijavitelj mora navesti ime in priimek, obrat, kjer je zaposlen, leto starosti, v kateri panogi želi tekmovali in v kateri skupini. Prijavitelj se mora tudi gladalci, ker nam je potrebno število udeležencev za prevoz po železnici.

ZREBANJE

startnih števil se vrši ob 16. uri 20. februarja v pisarni plavža ob navzočnosti sodniškega zbora. Po zrebanju dobi vsak vodja skupine spisek startnih števil njegovih prijaviteljev najkasneje do 21. februarja do 8. ure.

DARILA.

Prvi trije tekmovalci v vsaki skupini prejmejo pokale v trajno last. 4. in 5. eventualna praktična darila. Alpska in klasična kombinacija se ne ocenjujeta. Zmagovalci posameznih panog prejmejo naslov prvaka KID v dotični panogi za l. 1939.

RAZGLASITEV

rezultatov in razdelitev daril bo po poznejših navodilih, ki bodo še objavljena.

Da se poživi zanimanje za zimski šport in dvigne tekmovalna borbenost, razpisujemo istočasno tekmovalstvo moštvo posameznih obratov za

**prehodni pokal
predsednika A. Westna**

V ta namen veljajo sledeče določbe:

1. Pravico tekmovalstva za prehodni pokal imajo vsi obrati in pisarne, katerih poprejšnja razdelba je veljavna tudi za sestavo moštvo za to tekmovalstvo.

2. Pokal preide v trajno last onega obrata ali pisarne, ki si ga bo priboril dvakrat zaporedoma ali trikrat v presledkih.

3. Tekmuje se v vztrajnostnem teku, v veslalomu in skokih, vendar pa ni rečeno, da se mora tekmovali samo v teh panogah, ter se po potrebi ta točka lahko spremeni.

4. Pri oceni posameznih moštvo se upoštevajo grupe verificiranih tekmovalcev, neverificiranih smučarjev in grupa obratovodij oz. ostalih sodelavcev. Ocena moštva se izvrši na sledeči način: v vsaki panogi se ocenijo samo prvi trije iz posameznih moštvo ter se njihova števila doseženih mest seštejejo. Obrat oz. pisarna, ki doseže najmanjšo vsoto doseženih mest v vseh panogah, si pribori pokal za eno leto, ter ga čuva v pisarni oz. v obratu na zato določenem mestu.

5. Vsak obrat ali pisarna lahko postavi poljubno število tekmovalcev, vendar se pa ocenjuje pri teku à 3, pri veslalomu po 3, pri skokih à 2 in v obratovodski skupini à 2 tekmovalca.

6. V primeru, če zmagovalec v drugem tekmovalstvu pokal izgubi, dobi v zameno diplomu, kot dokaz, da si je v dotičnem letu priboril pokal in z navedbo skupne ocene. Na pokal sam pa se sproti vgravirajo vsakokratni zmagovalci.

7. Če bi se dogodilo, da dva konkurenta dosežeta enako končno oceno, tedaj odloča večje število prvih mest zmagovalca.

8. Vse pritožbe rešuje vodstvo tekmovalstva, katerega razsodba je končno veljavna.

SPLOŠNA DOLOČILA.

Tekmovalcem prispeva KID pol cene za nedeljsko vozno karto Jesenice—Kranjska gora.

PREVOZ.

Vsi tekmovalci, kakor tudi gledalci, ki se nameravajo udeležiti tega izleta, se morajo javiti pri določenih skupinskih vodjih, da moremo pravočasno urediti na železnici vse potrebno za preskrbo posebnega vlaka, oziroma ojačene izletne garniture.

PREHRANA

za tekmovalce je poverjena gg. Poženelu Alojzu in Kuhariču Borisu, ki bosta pravočasno izdala tozadevna navodila. Za ostale izletnike pa bo vodstvo preskrbelo v Kranjski gori ceneno in dobro prehrano, kar bomo še naknadno sporočili.

INFORMACIJE

dobite pri vodjih skupin v zletni pisarni, ki bo nastanjena v občinskem domu v Kranjski gori. Objava športnih rezultatov, kakor tudi važnih navodil se bo vršila tudi na tekmovalnem prostoru z zvočnikom.

SANITETNO SLUŽBO

bodo na tekmovalnem prostoru vršili člani naše gasilske čete ter bo sanitetna postaja vidno označena. Istotako bodo kot reditelji fungirali člani gasilske čete KID ter naprošamo vse izletnike, da se njihovim odredbam brezpogojno pokoravajo.

O eventualnih spremembah kraja tekmovalstva bodo izdana pravočasno obvestila. Istotako si vodstvo pridržuje pravico spremembe tekmovalnega sporeda. Tekmovalne proge in vse podrobnosti bodo objavljene do 24. t. m.

Sodelavci! Dolžnost nas vsch je, da se tekmovalstva in izleta udeležimo v čim večjem številu. V naših vrstah se nahajajo

Kašta KID

**želi in hoče očuvati uslužbence KID pred prekomernim
valovanjem tržnih cen**

Dne 4. februarja je otvorila KID ponovno svojo, v letu 1930. ukinjeno kašto.

Namen ustanove je, nuditi vsem uslužbencem KID za njihove in njihovih svojcev lastne potrebe, življenjske potrebščine po čim nižjih cenah. KID nima pri tem namena, okrnjevati ali ovirati privatne podjetnosti, želi in hoče pa očuvati svoje uslužbence pred prekomernim valovanjem tržnih cen.

Izrecno poudarjamo, da ne silimo nikogar k nakupovanju svojih življenjskih potrebščin v naši kašti, temveč je vsakemu dano na prosto voljo, kje in kako kupuje in nabavlja svoje potrebščine.

Nakupovalni red:

Pogoji za oddajo živil v kašti so sledeči:

1. Na podlagi § 214., odst. 2., zakona o obratih oddaja družba svojemu osebju življenjske potrebščine po lastni ceni na račun zaslužka ali plače.

2. Največji mesečni znesek, ki se pri tem kreditira, določa družba sama, mesečni kredit se sme izkoristiti v dveh približno enakih obrokih, porazdeljenih na vso mesečno dobo. Sorazmerno s kreditiranim zneskom se znižajo tedenski predjmi, ki se izplačujejo v gotovini. Nakupe, ki presegajo kreditirani znesek, je treba plačati v gotovini.

3. Ves vsakokratni dolg se mora izravnati ob mesečnem obračunu. Če ni dovolj kritja, dospeva ostanek v takojšnje plačilo.

4. Če je zaslužek zarubljen, si družba pridržuje pravico, da kreditiranje omeji ali povsem ustavi.

5. Za prevzemanje živil velja kot oblaščenec ona oseba, ki predloži nabavno knjižico.

6. Reklamacije v pogledu kakovosti, teže ali cene se upoštevajo le takoj pri oddaji; naknadne reklamacije se načelno zavračajo.

Vsakdo, ki se želi poslužiti nakupa v kašti, se mora v ta namen predhodno prijaviti pri blagajni kašte in izpolniti izjavo, da se strinja s tem, da mu bo KID pri izplačilu zaslužka ali plače vsakokrat odtegnila ustrezajoča odplačila za življenjske potrebščine, ki mu jih bo na njegovo željo oddajala kašta po lastni ceni in na račun njegovega zaslužka (plače) v smislu zgoraj navedenih pogojev.

Zaradi poenostavljenja poslovanja vabimo interesente, da oskrbijo podpis iz-

jave takoj — počenši s 4. februarjem t. l., oziroma vsaj en dan pred pričetkom nakupovanja. Pripominja se, da bo vsakemu interesentu na osnovi njegove izjave določen pri mezdnem uradu največji znesek, ki se mu bo kreditiral v svrhu koriščenja v kašti.

Kašta KID bo vršila oddajo sledečih življenjskih potrebščin:

Mlevski izdelki, testenine, riž, deželni

pridelki, sadje, sladkor, sol, kava, kavine primesi, mast, mesni izdelki, mlečni izdelki, ribe in pastete, dišave, pralna sredstva, gospodinjska čistilna sredstva, kakor sploh vse ostalo v gospodinjstvu potrebno, specerijsko in kolonialno blago.

Izvzete so alkoholne pijače.

Kašta bo poslovala dnevno, izvzemši nedelj in praznikov.

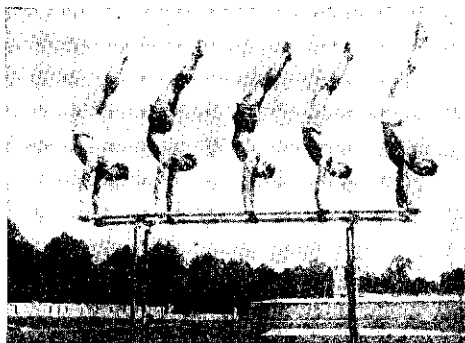
Eventualne želje in pritožbe naj se naslavljaajo pismeno ali ustno na poslovodjo kašte.

Jesenice, v februarju 1939.

KRANJSKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA.

Oddelek kašta.

Pridnim, vztrajnim in sposobnim so odprta vrata v širni svet

Življenje jeseniških kovinarjev je bilo pred več desetletji precej drugačno kot danes. Svet je bil za nas silno velik, a vendar tako zelo majhen, da smo mislili, da se že nad goro Mežakljo pričinja nebo in da se na zgornjem koncu Savske doline že neha svet.

Ko smo pred dolgimi leti še kot slabotni fantiči začeli delati v tovarni, smo bili v obratih privezani na zelo ozek delokrog. Vedeli skoraj samo to, kaj in kako delamo mi v našem obratu. Zelo malo smo imeli vpogleda v druge obrate, še manj na celokupni stroj tovarne in pa pojma o širnem svetu.

Težko, od 12 do 18 ur trajajoče delo v obratih nam je hudo črpalo mlade moči. Najlepša mladostna leta so hitela mimo nas v največjem trpljenju, da nismo imeli moči, ne volje in časa, da bi si z bližnjega holma ali vaškega zvonika ogledali na prelepi gorenjski kot.

Huda borba za obstanek in kruh je marsikoga izmed nas pognala z domače grude v tuji svet. Mladi fantje in moške so šli za delom v Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo, Francijo in Severno Ameriko, kjer so v rudnikih in železarnah pustili najboljše življenjske moči. Tam so bili tujci med tujci. Razen svojcev, če jih je tam imel, gospodinje in ožjega kroga sodelavcev, jih nihče ni poznal. Nekateri so v tujini umrli kot neznanci, v domačih krajih pa so jih zaman čakale in objokovale matere, žene in morda otroci. Taka je bila usoda rudarja in industrijskega delavca pred dolgimi leti.

Čas pa je prinesel nove razmere in odprl pota v lepše življenje tudi delavstvu. Tisti, ki so tok časa razumeli in mu sledili, so uspeli, drugi, ki so v pro-

stem času posedali po gostilnah in zabavljali čez vse vprek, pa so v marsičem zaostali.

V pogledu širjenja kulture, telesne vzgoje in utrjevanja volje in osebne samozvesti, imajo v našem industrijskem revirju največ zaslug kulturne in telesno-vzgojne organizacije. Te so med delavstvom orale ledino na polju kulture, gospodarstva in telesne vzgoje. Vsakemu delavcu je bila v društvih dana prilika, da se je lahko uveljavil v eni panogi duševne in telesne kulture, v kateri se je čutil najbolj doma.

Po dolgih letih trdega vsestranskega dela so se začeli kazati prvi uspehi poklicnega in izvenpoklicnega dela. Iz delavskih vrst so tekom let izšli dobri govorniki in organizatorji, izborni pevci in godbeniki, diletantje, pevovodje in dirigenti, odlični telovadci in lahko-atletiči. V zadnjih letih pa smučarji in alpinisti, ki so ponesli ime naše male, doslej skoraj nepoznane domovine v širni svet.

Mladina je z veliko vnemo pohajala k predavanjem, sestankom, debatnim večerom in zborovanjem. Dobre knjige in številni časopisi ter stalni stiki med delavstvom in izobraženci. Vse to je dalo delavstvu širše obzorje, uglajenost in razgledanost na velika dogajanja skoraj na vsej zemeljski obli.

Velike vrednosti so bili tudi izleti, ki so jih člani raznih društev v večjih skupinah prirejali v razna mesta in pokrajine naše lepe domovine. Telovadci so že pred vojno potovali na velike prireditve, telovadne in lahko-atletične tekme v Ljubljano, Zagreb, Beograd, Prago, Plzen, Turin, Luksemburg in Pariz. Po vojni, ko je kulturno in telesno-vzgojno delo zavzelo še večji obseg in ko so se v šport začele uvajati nove panoge in metode, so se mladim ljudem odprle nove smeri za uveljavljanje osebne ambicije in široke ceste širom Evrope.

Mladičji, ki so se pred leti urili v telesnih vajah še v skromnih domačih razmerah, so začeli hoditi vodit v večja mesta. Smučarji, ki so poskušali osnovne prvine smučanja na pobočjih Mežaklje in Mirce, so se po večletni vztrajni vadbi v svojih panogah tako uveljavili, da so se uvrstili med borce znanih imen.

najboljši zimskošportni tekmovalci, ki so že večkrat nad vse častno reprezentirali naše ime pred licem vsega sveta, ki je občudoval njihovo voljo, borbenost in disciplino. Naš izlet v Kranjsko goro mora biti dokaz istih vrtil, pred vsem pa dokaz naše sposobnosti — discipline in odlične organizacije. V nadi, da bo naše vabilo našlo ugoden in številen odmev v vaših vrstah, Vam kličemo iskren pozdrav in Smuk

Vodstvo.

POGLED V KULTURNI SVET

Ivan Cankar

(Dalje.)

Nimam namena očrtati vsa dela, preogromno delo bi bilo. V splošnem bi pa rekel, da so motivi prvih njegovih del vzeti iz dunajskega življenja. Tovarniško življenje, predmestje velikega mesta — boj za kruh — za življenje se zrcali v njih. — »Danes je tvoj god, Mimi, pojdi z mano v opero,« tako vabi dekleta v svoji črtici »Mimi«.

Dunajsko življenje; težko je pozabiti nanj, če si živel med ljudstvom, ki mu je življenje vse, vse drugo nič.

»Zgodilo se je, da sem jo pritisnil k sebi z močnimi rokami ter se vsesal z ustnicami v njen beli vrat. In na vratu, malo pod ušesom se je pokazala velika, rdeča lisa.« Velikomestno. — Človek se razvadi v takih navadah — val takega življenja ga omami — prepusti se valovom, ne meneč se, kam ga nese umazana voda — kdaj se ustavi in kje se reši. Čas spoznanja pride. Pogleda se v zrcalu in gabi se samemu sebi. —

Človek blodi. — Blodil je tudi on, naš veliki Cankar! — Zakaj? Ali zaradi uživanja? Morda radi spoznanja?

Zadnje je gotovo! Saj se ni pustil omahnuti za vedno. — Domovina ga je klicala. Domotožje se je oglasilo in to domotožje je dobro izraženo v »Rue des Nations« »Cesti narodov«.

Domovinsko ljubezen pa ne izraža samo v njej, ampak glej jih po vrsti njegova dela in spoznal boš — »Domovina ti si kakor zdravje« pravi v svoji povesti »Za križem«. Z nasmehom zopet očrta v

Uspehi naših telovadcev, smučarjev in alpinistov so bili pred desetletjem še zelo skromni. Znani so bili le v ožjem krogu in to v mejah naše ožje domovine. Najprej so se morali uveljaviti na domačih tleh. Telovadci so se kmalu povzpeli na lepo višino, tako da so z velikimi uspehi tekmovali v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, najboljši pa na mednarodnih telovadnih tekmah v Brnu, Strassburgu, Parizu in Pragi ter na olimpiadi v Berlinu.

Alpinisti so preplezali vse vrhove Julijskih Alp in Kamniških planin, naskočili švicarske velegorske aristokrate in se povzpeli na nedostopne vršace francoskih Dauphinej.

Smučarji so prva leta hodili tekmovali na Rožco, Pokljuko, Zelenico, na Jezersko in na Pohorje. Kasneje so šli v Inomost, Arlberg, Štrbske Plese, Harakov, Banjsko Bistrico, Zakopane, Villars, Chamonix, Ga-PA in Lehti, kasneje pa spet v Chamonix, Cortina d' Ampezzo in Zakopane.

Pred izbranci v smučanju in telovadbi pa leži dolga in široka cesta na prostrana smučišča po evropskem severu in v Helsinki na Finskem, kjer bodo prihodnje leto v ogromnem športnem stadionu merili svoje sile in sposobnosti največji mojstri sveta. M. S.

svoji »Dolini Šentflorijanski« vse one rodoljube, ki delajo »za narodov blago«.

Poslednja Cankarjeva pesem so bile »Podobe iz sanj«, o katerih sam pravi: »Te podobe iz sanj so bile napisane v letih strahote 1914—1917. Zato je razumljivo, da marsikatera beseda ni tako postavljena, kakor bi bila po vsej pravici morala biti in da je marsikatera zastrta in zabrisana. Vendar pa naj ostane vse kakor je bilo za ogledalo teh težkih dni in za spomin.«

Vedno je bil odkritosrčen, le v »Podobah« pravi: »nikoli nisem prav lahko pisal, v teh zadnjih časih pa mi je vsak stavek, ki ga napišem, skoraj telesna muka.«

Zakaj to? Pač zato, ker je pisal »Podobe« v času vojne, ko ni imel nikdo svobode, najmanj pa jo je užival slovenski pisatelj.

Trideset podob — trideset žalostnih pesmi. — Konec »Podob« — žalostinka — za koga jo je pisal? — na koga.

Samega sebe je ogledoval in ker je bil vedno pravičen v svojih sodbah, — obsodil je tisti pot pravično samega sebe — spoznavajoč, da je prišel čas ločitve — da je prišel čas, ko je zadostiti sebi. S strahom zre človek v tisti odurni obraz — branil bi se — klical bi, kričal, da bi sklical ves svet predse — da bi z združenimi močmi pregnal temno misel — da bi odgnal od sebe nadležnico.

Zastonj! Oglasila se je še pri vsakomur, oglasila se je pri njem, in oglasila se bo pri vseh. Ko se je ustavila pri njem, in ga opozorila: »Človek, povej, kako si živel, komu živiš?« tedaj je molčal, sklonil glavo nad mizo in poslušal ukazujoče.

Zadnje delo so bile »Podobe iz sanj« — in nato je vse utihnilo. Po njegovi smrti je izšla še ena knjižica, ki opisuje mladostna leta in »Mimo življenja«.

Eno vprašanje nastane, ali bi se Cankar povzpел še višje? Nerešeno ostane za sedaj še to vprašanje. Kdo bo rešil to uganko, tudi še ni znano. Morda ga bo nosila rodna gruda, ki bo spoznal Cankarjeva dela, ki mu bo zvest privrženec, ki bo izšel iz njegove šole in bo šel njegova pota. In tedaj bomo izvedeli, če bi pripeljala Cankarja pot še navzgor, ali — če bi padala; če bi se Cankar povzpел višje ali ne.

(Konec sledi.)

*

Pred 90 leti 8. februarja je umrl največji slovenski pesnik dr. France Prešeren. Veliki Slovenec, pravi duševni aristokrat, je povzdignil slovensko besedo do časti kulturnega jezika. Njegovo truplo počiva na pokopališču v Kranju, njegove ustvaritve pa žive večno v slovenski kulturi in besedi.

Pred 135 leti dne 4. februarja se je rodil eden največjih apostolov jugoslovanske misli, škof Josip Juraj Strossmayer. Strossmayer je bil nesporno eden največjih duhov tedanje dobe na slovanskem jugu. Škof, ustanovitelj in podpornik jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti, graditelj krasnih cerkva, mecen, velik slovnofil in apostol misli za združitev vseh južnih Slovanov.

NAŠI OKOLIŠKI KRAJI

Dovje - Mojstrana

Ni ga skoro dneva, da ne bi iz tega ali onega dnevnika zvedeli za dogodke v centru železarske industrije na Jesenicah, kako se razvija mesto, kakšni so napredki v kulturnem oziru itd. Zelo malo, da, celo nič, pa ni slišati o sličnem gibanju iz naših bližnjih in daljnih okoliških vasi, dasi skoro ni naselbine v radovljiškem okraju, ki ne bi imela vsaj enega svojega človeka zaposlenega v našem podjetju. Le stopimo na kolodvor, ali se peljimo z vlakom v katero koli smer z Jesenic ali pa obratno, pa bomo videli, kako daleč se delavci vozijo na delo.

Zadržimo se danes nekoliko v idilično lepi občini Dovje, ki je zadnja leta zaslovela tudi kot letoviški kraj. Medtem ko leži vas Dovje na pobočju nad železniško progo in glavno cesto, je Mojstrana docela v ravnini na obeh bregovih nekdanj tako nevarne, a danes regulirane Bistrice. Čudno, ena občina, a vendar Dovžan ne mara biti Mojstranec, a Mojstranec ne Dovžan, takoj te zavrne, če si narobe povedal. Tudi v laseh so si, a le za »špas«, pri občinskih volitvah pa morajo biti možje, ki sestavljajo kandidatno listo, zelo previdni, da ne dodelijo Mojstrani ali pa Dovju enega člana preveč.

Vsaka vas ima celo svojo gasilsko četo in tudi svoj gasilski dom, le šolo imajo eno, in sicer na Dovjem, dočim sta cerkvi dve, od katerih je baje ona v Mojstrani, posvečena sv. Klemenu, starejša od župne sv. Mihaela, izpred katere je tako čudovito lep razgled na triglavsko pogorje. Saj je baje imel pokojni triglavski župnik Aljaž spovednico tako postavljeno, da je iz nje lahko videl na Triglav.

Kogar zanese pot na Dovje peš, gotovo usmeri svoj korak čez pokopališče, ki ima toliko zanimivih imen ponesrečenih triglavskih turistov. Poleg avstrijskega profesorja počiva češki študent, malo v stran nemški učitelj, Slovenec dr. Jug, nadebudni Jeseničan Luckman in še mnogi drugi, tudi domačini vodniki so med njimi. Posebno zanimanje vzbuja nagrobnik pokojnega posestnika Berceta, katerega so leta 1915. avstrijsko-madžarski rablji umorili na ljubljanskem Suhem bazarju, in to radi nekaj brezpomembnih besed, brez katerih bi bila Avstrija prav tako razpadla. Izdal in ovadil ga je orožnik, ki mu je bilo primerno ime, namreč, Judež. Po prevratu so Berceta prepeljali na Dovje in ga z velikimi častmi pokopali v domači zemlji. Ob vhodu v zakristijo pa že 12 let počiva Jakob Aljaž. Aljažev dom, Aljažev razgledni stolp, Aljaževa kapelica, predvsem pa nesmrtna Aljaževa kompozicije, ki se bodo prepevale, dokler bo Triglav stal. Ali ima še kdo Slovencev tako veličastnih spomenikov kot pokojni triglavski župnik?

Pred leti, ko je mojstranska cementna tovarna še razmeroma dobro uspevala, se je dalo še kolikor toliko živeti, dasi zaslužek ni bil kdo ve kako sijajen. (Tu naj še pripomnimo, da je bil mojstranski cement znan v svetu kot dovški, seveda v nemščini, Lengenfeld.) Ko pa je ta ustavila svoj obrat, je bilo delavstvu treba poiskati zaslužka drugje. (Dalje.)

Ni prostih mest

Ponovno opozorilo tislim, ki vlagajo prošnje za službe

Še vedno se dogaja, da prihaja dnevno mnogo pismenih in ustnih prošenj za podelitev službe pri naši industriji. Mnogi se poslužujejo tudi vseh mogočih osebnosti za posredovanja.

Da ne bo nepotrebnega pisanja in stroškov obojestransko, sporočamo po naši delovni skupnosti vsem, da je vsako vlaganje pismenih prošenj ali osebnih posredovanj brezpomembno in brez vsakega haska. Vsem je poznano, da je morala KID v zadnjih mesecih lanskega leta od-

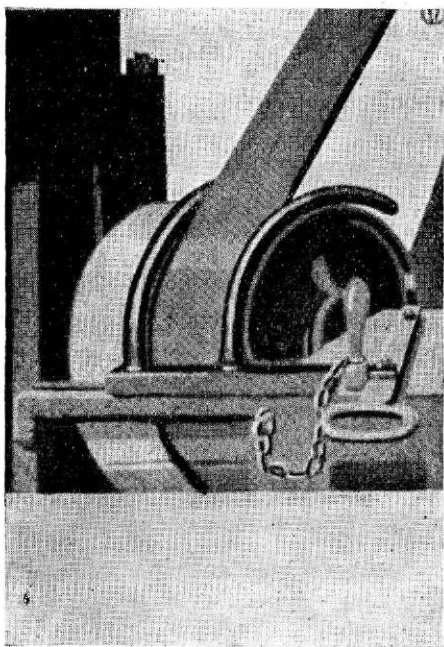
pustiti nad 500 delavcev. Poznano je tudi, da morajo zaradi pomanjkanja naročil praznovati prisilno mnoge izmene še danes. Prav tako je važno omeniti, da imamo v seznamih 67 vojaških povratnikov — svoječasnih naših sodelavcev, zato so vsake nove prošnje resnično brezpomembne, dokler se zaposlitveni položaj ne spremeni na bolje. Za tako izboljšanje pa ni izgleda za daljšo dobo. Tisti, ki vlagajo prošnje in ki osebno posredujejo, povzročajo le delo in stroške samim sebi.

BOJ PROTI NEZGODAM

Delo ob strojih

Pri delovnih strojih in pogonih pazi na sledeče:

Preden staviš pogonski stroj, n. pr. elektromotor v obrat, se najprej prepričaj, da se nihče ne mudi ob kakem stroju ali transmisiji, ki bi prišel v nevarnost, ako dotični stroj steče. Delo ob strojih ni nikdar brez nevarnosti. Preden staviš tvoj stroj v pogon, pazi, da ne prideš v dotiko s gibljivimi deli stroja, kakor kolesi, pritrdilnimi napravami i. sl. Stroj naj ne bo dalj časa v pogonu, kakor delo zahteva. Potrebno je, da se da lahko izmakniti oz. ustaviti, ne da bi začel sam zopet obratovati. Cela vrsta nezgod je nastala na ta način, da se je jermen premaknil z jermenice na prosti tek in je stroj poškodoval delavca, ki je n. pr. meril na kosu, ki je bil pritrtjen na stroju za obdelavo. Zavaruj torej stoječ stroj s klinom! —

(Glej gornjo sliko.) Ne rokuje na strojih, na katerih nimaš opravka, zahtevajo dalje predpisi za preprečenje nezgod. Popravila na strojih, ki so v teku, in snaženje gibljivih delov je prepovedano. Mazanje strojev, ki so v teku, je le dovoljeno tedaj, če je stroj opremljen z napravami, ki to omogočajo brez nevarnosti.

Vse vrste pogonskih delov so nevarne. Ne približuj se jim, če so nezavarovani ali če so zaščitni deli odstranjeni. Zobata in verižna kolesa te lahko zgrabijo za obleko! Štrleči klini, Stauffer - pušice ali vijaki te lahko ranijo. Tudi gladke osovnice so nevarne, če se navije nanje mahajoča obleka. Vzrok je bil to mnogih smrtnih primerov.

*

Dne 20. t. m. je pečni pomočnik na Javorniku Tavčar Peter tolkel oz. drobil kremenjak, ki se uporablja za pokrivanje tal peči. Drobec kremenjaka je odskočil in mu povzročil udarec na desnem očesu. Moral je v ljubljansko bolnico. Sodelavci, zakaj ne uporabljate pri sličnih delih zaščitnih očal, ki so vam na razpolago?

Novice opomini iz sodobnega življenja

Francoska gostoljubnost je prišla zopet do izraza. Spominjamo se še, in tega gotovo nikoli ne bomo pozabili, kako je Francija sprejela naše begunce iz bivše Srbije, ko niso imeli več svoje domovine. Če bi to bilo iz kakih strateških vidikov, bi ta sprejem ne bil toliko pomemben, toda vsak posameznik je bil v Franciji bratsko sprejet in se je počutil kot doma. Naših beguncev ni sprejela takrat samo Francija, nego francosko ljudstvo. Danes romajo proti gostoljubni Franciji begunci iz Španije. Zatekajo se tje, kakor bi bilo samo ob sebi umevno, da bodo našli tam zavetje. Franciji je ta gostoljubnost ljudstvu, kadar je najbolj nesrečno in v sili, resnično v čast. Priznati se mora, da je Francija morda manj pomagala z dobavo orožja, streliva, nožev in bodal za pobijanje ljudi, toda nikoli Španci naj ne pozabijo, da jim je Francija pomagala v največji sili in jim mesto bodal dajala kruh, odeje, strehe in gostoljubnost. Morda mi ne razumemo od daleč tiste velikanske bede in potrebe, toda ako beži stotisoče žen, stotisoče mater, starčkov in stark s culami v rokah, potem smo lahko prepričani, da so vmes solze in da je vmes gorje. 14 km dolga vrsta bednikov po 4 in 6 v vrsti se je valila proti francoski zemlji. Šla je od svojih domov in taka pot je žalostna. Nas nič ne zanima politika, lahko pa verjamemo, da je od doma bežati težko. Špansko ljudstvo je spoznalo Francijo in če bo kdaj vprašano, kdo je njihov največji prijatelj, bo to bedno ljudstvo pokazalo na viteško Francijo s srcem. Francozi ne iščejo tam ne rud, ne ničesar. Če bi Francozi to iskali, če bi hoteli imeti vpliv, bi tiste notra-

nje upore in spore v tej zemlji že davno rešili v svojo korist. Francozi so se zopet enkrat v zgodovini pokazali v svoji človekoljubnosti. Tri leta bratomornega klanja se bliža koncu. Trpeli in umirali so revni ljudje radi tega, ker je nekaj ljudi reklo tako, drugih nekaj pa tako. Tisti, ki so tako rekli, danes še vsi živijo na obeh straneh in jim dobro gre, za njih prav in neprav so umirali drugi. — Sončna in slavna Španija, vročerkvno ljudstvo, polno tudi pesmi in romantike, vrni se kmalu k lepotam, ki si jih ustvarjalo že tam v davni.

Gospodarske novice

Ofenziva nemške industrije igrač. Poznano je bilo, da je preplavila svet z igračicami japonska industrija. Japonska je tako rekoč skoro zastoj dala na trg te proizvode. Seveda racionalizirano delo, male delavske mezde, pa je šlo vse lepo poceni, surovin pa je bilo dovolj. Sedaj se Japonska vojskuje s Kitajci in nima dovolj časa, da bi se bavila z gospodarskimi panogami. Tako se je zgodilo, da jo je na trgu igrač pritiskala ob stran nemška industrija igrač. Nemški industriji pa se zopet obeta silna konkurenca od italijanske industrije igrač ter od Egipta, kjer so postavljene velike tvornice, ki se bodo bavile samo s to šaro, ki veliko nese.

Nekdanje avstrijske železarne »Alpine Montan«, kjer je delalo in še dela mnogo slovenskih železarjev, se bodo združile z nemškim državnim podjetjem »Hermann Göring-Werke«.

Velika udeležba na pomladnem beogradskem velesejmu. Beograd leži v središču Balkana in je važno tržišče za vse panoge podjetnosti. To so pokazali vsi dosedanja velesejmi. Za pomladni velesejem se je prijavilo že veliko udeležencev, tako da bo udeležba na bodočem sejmu rekordna. Prav tako se bo pojavjal velesejem v Ljubljani. To je znak, da je postala Jugoslavija dežela dela in trgovine in razmaha in boljše bodočnosti.

Bolgarija na Poljskem, Turčija v Angliji — naročujejo celo vrsto modernih lokomotiv za brze vlake. Lepo se sliši, ko slovanska Bolgarska naroča pri slovanski državi. Poljski se mora priznati, da je kot industrijska zemlja zelo napredovala in si ustanovila svojo industrijo.

Proizvodnja pločevine v Franciji se je zelo dvignila. V prvih 10 mesecih lanskega leta je Francija izvozila 18.000 ton pločevine, medtem ko je znašal izvoz v istem času leta 1937. le nekaj nad 5000 ton.

Nemčija ponuja Rusiji dobavo lokomotiv in avionov. Iz verodostojnih virov se čuje, da je nemška delegacija ponudila zastopniku Rusije v Varšavi ugodne ponudbe za dobavo lokomotiv in avionov. Nemčija mora eksportirati industrijske izdelke, da potem v zamenjavo kupuje živila za svoje gosto naseljeno ljudstvo.

Največji proizvajalec premoga v Evropi je z zavzetjem sudetskih pokrajin postala Nemčija.

Povečanje strojne industrije na Madžarskem. Strojna in metalurgijska industrija na Madžarskem je v zadnjih letih zelo napredovala. Medtem ko je imela ta industrija leta 1935. še 20.000 zaposlenih delavcev, jih ima danes zaposlenih nad 60.000.

Sibirija bo postala industrijsko središče Rusije. Londonski časopisi pišejo: Sibirija je slabo naseljena zemlja. Je pa ugodna za razvoj težke industrije. Če se že industrializira, se industrializira revna zemlja, da je doprinešen korak k napredku tudi tam. Po načrtu bo uvedena industrializacija Sibirijske v tistih predelih, ki so za industrijo še posebej ugodni zaradi surovin.

Neuspeh posojila. Angleški in francoski finančni listi poročajo, da zadnje notranje posojilo v Nemčiji ni uspelo vkljub prizadevanju uradnih krogov. Listi poročajo, da bo treba zato zmanjšati proračun za oboroževanje ali pa zmanjšati javna dela.

Razno

Gotovo še ne veste...

...da ima Jugoslavija 13 gora z višino preko 2500 m nadmorske višine.

...da stoje od teh 13 gora z nad 2500 m nadmorske višine 4 v dravski in 9 v vardar-ski banovini.

...da ima Jugoslavija 39 jezer.

...da ima Jugoslavija v Jadranskem morju 40 otokov s površino od 5 do 405 km².

...da je največ neviht v Indijskem oceanu in sicer na Javi.

...da živi krokodil 200—500 let.

...da je Tana-predor na Japonskem z dolžino 27.700 m najdaljši na svetu.

...da je na svetu 16 veletokov, od teh je največji Mississippi-Missuri z dolžino 6730 km, in najmanjši od teh veletokov je Ural, ki meri 2396 km.

...da je do sedaj največjo morsko globino izmeril nemški raziskovalni parnik »Emden«, in to, globočino 10.795 m v bližini Filipinov.

...da je na svetu cca. 2.100.000.000 ljudi.

...da je na svetu 250.000.000 Slovanov.

...da je hitrost brzovlaka v 1 sekundi 26 m.

...da odpraviš sončne pege z limonovim sokom.

...da ženske hitreje dihaajo kot moški.

ZAHVALA

Za dokaze globokega sočustvovanja ob izgubi našega nepozabnega očeta gosp.

JANEZA KNEZA

se tem potom vsem najiskreneje zahvaljuje-mo. Zlasti smo dolžni globoko zahvalo gg. zdravnikom in vsem, ki so pokojnemu tako lepo stregli v bolnici. Enako se zahvaljujemo njegovim sodelavcem v mizarni za krasni venec in za znesek. Zahvaljujemo se pristrčno tudi vsem, ki so pokojnika spremili na zadnji poti. Vsem tisočera zahvala.

Zalujoča rodbina KNEZOVA

Obvestila

VAJENSKA ŠOLA KID

Govorilne ure pri upravniku šole

Vodstvo vaješke šole sporoča, da so za starše, odnosno varuhe učencev, ki posejajo vaješko šolo, določene govorilne ure v pisarni vodstva šole, in sicer vsako sredo od 15. do 17. ure.

Namen teh govorilnih ur je, da se omogoči medsebojno obveščanje med vodstvom šole in starši o napredku učenja.

Kako preprečiti selitev industrije iz Slovenije. V zadnjem času poročajo vsi časopisi o pojavu selitve industrije iz Slovenije. Pojav je za obstanek slovenskega gospodarstva važen. O tem vprašanju bo v ljubljanskem radiu govoril naš urednik g. A. Kuhar dne 22. februarja ob 18.40.

Od mnogih športnih ustanov in društev je prejelo uredništvo zahvalna pisma za izdajo smučarske številke. Tudi ta priznanja so priznanja delu in prizadevanju naših sodelavcev, ki so dosegli zmage na belih poljanah.

RAZGLAS

Za mesec februar 1939. se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah, ki velja za vse družinske člane in zavarovane člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

5. februarja 1939. g. dr. KERŽAN Bartol.
12. februarja 1939. g. dr. ČEH Milan.
19. februarja 1939. g. dr. TANCAR Avguštin.
26. februarja 1939. g. dr. KERŽAN Bartol.

Krajevna bratovska skladišnica
Jesenice.

Prva družabna prireditev Aero-kluba. Krajevski jugoslovanski Aero-klub Jesenice — priredi na pustno soboto, dne 18. februarja, I. letalski ples v vseh prostorih Sokolskega doma na Jesenicah. Vsak udeleženec lahko brezplačno potuje z avionom na Sušak in nazaj, če bo izžrebana njegova vstopnica. Izbran spored. Posebne nagrade v obliki avionskih poletov. Prvovrstna dekoracija z razstavo letalskih modelov. Igra plesni orkester. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 10 din za osebo. Ohleka poljubna. Odbor.

PREDLOG ZA IZBOLJŠANJE DELA 2338. Sodelavec, ki je poslal predlog pod številko 2338, naj se v svrhu razlage zglašuje v našem uredništvu.

Malo kozmetike

Boraks

mehča vodo, zato se priporoča za umivanje. Boraks napravi polt lepo belo in čisto in je neškodljiv.

Med

je zdravilo za vsakogar. Čisti kri, teši glavobol, osveži živce in daje mirno spanje.

Spanje po obedu

ni priporočljivo za debele in polnokrvne ljudi, ker se tolšča s tem še poveča.

Pač pa se priporoča slabokrvnim in suhim, nervoznim ljudem, predvsem pa starejšim osebam, ker si opomorejo.

Potenje pod pazduho preprečimo.

V lekarni ali drogeriji kupimo hrastovo skorjo, jo dobro prekuhamo in se s tem umivamo, nato potegnemo še s kolonjsko vodo.

Slab duh iz ust odpravimo.

Zmešamo 2 dkg saharina, 2 g jedilne sode, 4 g salicilne kisline, 200 g čistega špirta. V kozarec vode kanemo 8—10 kapljic ter izplakujemo usta čimbolj pogosto s to tekočino.

Obraz, ki se sveti,

je treba namazati s tako imenovano zlato kremo ali zelo fino vazelino. Koža ne izloča več tolščice. Mesto z milom se umivamo z mandljevimimi otrobi. Včasih si obraz obrišemo z vato, namočeno v čistem špirtu. Vsak dan pa se umivamo z vodo, ki ji pridamo 2 za grah debela koščka boraksa.

Za naše gospodinje

Svinska pečenka v mrežici.

Tako zvano »ribico« lepo nadrgnemo s soljo, s česnom in z dišavami. Obložimo jo s koščki limone, tudi par vejic zelenega peteršilja se prileže. Tako obloženo meso zavijemo v mrežico, to je mastno mrežasto kožico in jo pečemo, kakor drugo pečenko. Večkrat jo odkrijemo in naglo zalijemo z juho; še boljša pa bo, če se jo poliva z njenim lastnim sokom. Paziti moramo, da se ne obžge in da se mrežica ne raztrga. Ko je dobro prepečena in lepo zarumenela, se jo servira. Razreže se jo na enakomerne ploščate koščke, zloži na krožnik in polije s sokom.

Jajčni kruhki.

Seseklaj trdo kuhana jajca, zmešaj z nstrgano čebulo, gosjo mastjo, soljo in poprom ter namaži na kruh.

Sesekljana pečenka.

Vzemi nekoliko govejega, telečjega in prašičevega mesa ter ga dobro seseklaj. Na pol kg mesa vzemi 4 cela jajca (ali manj jajc in nekoliko mleka), nekaj kruhovih drobtin, 2 sardeli, sol, poper, česen, limonove lupine in

peteršilj. Vse to dobro zmešaj, daj mesu podolgasto obliko ter speci v pečici. Proti koncu polij pečenko z juho.

Novi punš iz rdečega vina.

Zmešaj pol litra rdečega in pol litra bele vina ter raztopi v njem 1/4 kg sladkorja. Postavi to na vroč štedilnik. Medtem vlij na 1/2 kg čaja 1/2 l kropa, dodaj dišeč klinček, skorjico cimeta, olupek četr limone ter pusti stati približno 10 minut v pokriti posodi. Nato preceji, primešaj sok 1 limone in 1/2 l araka, t. j. zelo močna alkoholna pijača, prirejena iz riža in še nekaterih drugih dodatkov. Ko vino že skoraj vre, prilij zmes in odmakni. Serviraj vroče.

Francoski rožički.

Deni na desko 17 dkg presnega masla, 20 dkg moke, 5 dkg fino zrezanih mandljev, 5 dkg sladkorja, sok in lupine od 1/4 limone, ter za nožev vrh soli. Vse to pogneti urno v testo, ki ga razreži na koščke orehove velikosti; te zvaljaj na prst dolge, na koncih nekoliko špičaste svaljke, ki jih polagaj na pločevino za prst narazen ter vsakega že na pločevini malo zaokroži, da dobi obliko rogljička. Ko so vsi gotovi, jih pomaži z jajcem in speci, ali pa jih pomaži samo z beljakom ter potrosi s sladkorno sipo.

Grog.

Deni v snežni kotliček 1/4 kg sladkorja, 1 1/4 l vode, da skupaj zavre; pene odstrani. Zdaj prilij po okusu ruma od 1/8 do 1/4 l. Grog je gotov.

Za dobro voljo

Uspeh ženitne ponudbe...

Ali ste dobili na ženitno ponudbo dosti odgovorov?

Celo kopico! In vsi so se začniali: Če hočete mojo ženo, vzemite jo...

Današnji čudež.

Janez: France, ali ti verjameš v bajke?

France: Ne.

Janez: No, pa v čudež, če ti ga dokažem?

France: Kakšen?

Janez: Da je profesorjeva gospa naredila iz svojega »moža« — copato

Na naboru.

Zdravnik: Kaj Vam manjka?

Nabornik: Kašljam, želodec me boli, nervozen sem... golšo imam, in...

Zdravnik: Za božjo voljo, nchajte! Edina rešitev za Vas je še junaška smrt za domovino. Sposoben!

Mesar pri zdravniku.

Kje čutite bolečine?

Tukaj, gospod doktor, ravno pred ledvično pečenko...

*

Škot je imel sestanek z dekletom.

»Kako je bilo«, so ga drugi dan vprašali. »Ali si dosti napravil?«

»Štiri šilinge«, je odvrnil Škot. »Več ni imela pri sebi.«

*

Janez si je zlomil nogo in je ležal tri tedne v bolnici. Vsi so ga imeli radi. Seveda, zgovoren je bil in prijazen. Med drugim je pripovedoval tudi to, da je navdušen lovec in je obljubil zdravniku, da pošlje nekaj svojega plena bolnici, čim pojde prvič na lov.

Včeraj je vzel Janez prvič po prestani boleznj puško v roke. Streljal je kakor za stavo.

In reči moramo, da je držal besedo. Še več.

V bolnico je poslal ves svoj plen. Dva obstreljena gonjača in lahko ranjenega gozdarja.

Še ena škotska.

Škot je našel zavojček obližev za kurja očesa. Takoj si je kupil par pretesnih čevljev.